

BAKI FOND BİRJASI

2024-2026-cı illər üzrə Strateji İnkişaf İstiqamətləri

May 2024

Strateji inkişaf planının məqsədləri

1

Kapital bazarlarında diversifikasiyanın təşviqi

- **İstiqraz emissiyalarında** sektoral və yerləşdirmə müddətləri üzrə **diversifikasiyanın təşviqi**
- Yeni **səhm emissiyalarına aktiv dəstək göstərilməsi:** dövlət və özəl sektorlar

2

Kapital bazarlarına inamın təşviqi

- **İnstitusional investorların** bazar iştirakına dəstəyin artırılması
- **Fərdi investorların** maliyyə savadlılığının artırılması
- Asan (birbaşa) **ticarət imkanlarının artırılması**, müasir və təkmil ticarət sisteminin yaradılması

3

Mütəşəkkil və şəffaf bazar konyukturasının təşviqi

- Ədalətli və **şəffaf investisiya mühitinin** yaradılması
- **Davamlı ticarət** dinamikasının dəstəklənməsi
- Birjadaxili qaydalar və **kapital bazarı qaydalarının** optimallaşdırılması

2024-2026-cı illər üçün əsas strateji inkişaf təşəbbüsləri

İstiqraz bazarı üzrə təşəbbüslər

	Təşəbbüs	Təsir dairəsi	Bazar üzrə təxminlər¹
1	Dövlət Müəssisələrinin (DM) istiqraz buraxılışlarının artımının təşviq edilməsi	Kapital bazarları vasitəsilə dövlət sektorunun maliyyələşdirilməsi	DM istiqrazlarının həcmində proqnozlaşdırıla bilən artım potensialı: 1,3 mlrd. AZN
2	İstiqrazlar üzrə institusional investor bazasının kapital bazarları və investisiya məhsulları barədə məlumatlılığının artırılması	Kapital bazarlarında iri miqyaslı yatırımların artırılması	Proqnozlaşdırıla bilən institusional investor potensialı: 2,5 mlrd AZN
3	Korporativ istiqraz buraxılışlarının təşviqi	Kapital bazarları vasitəsilə real sektorun maliyyələşdirilməsi	Korporativ istiqrazların həcmində proqnozlaşdırıla bilən artım potensialı: 1,5 mlrd. AZN
4	Fərdi investorlar üçün maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi	Fərdi investorların kapital bazarlarında iştirakının artırılması	Proqnozlaşdırıla bilən fərdi investor potensialı: 280 mln AZN

¹Bazar təxminləri Bakı Fond Birjası tərəfindən proqnozlaşdırılan sərmayə və emissiya həcmələrini göstərir. Həmin nəticələrin əldə olunması ümumi makroiqtisadi vəziyyətdən və biznes konyukturasının, eləcə də bütöv yerli və regional maliyyə bazarlarının təsirindən asılı olaraq dəyişə bilər. Bu səbəbdən göstərilən həcmlərin əldə olunması hazırkı strateji inkişaf planının hədəfləri kimi anlaşılmamalıdır.

1 Dövlət Müəssisələrinin (DM) istiqraz buraxılışlarının artımının təşviq edilməsi

1. İstiqraz buraxılışına maraqlı DM-lərin müəyyən edilməsi, istiqraz emissiyasının faydalarının, emissiya prosedurunun və tələblərinin yazılı və şifahi təqdimatlar əsasında çatdırılması.

2. DM-lərə emissiya prosesi öncəsi dəstəyin göstərilməsi

- Bazarın alıcılıq qabiliyyətini müəyyənləşdirib, DM-lərin istiqraz emissiyalarını müvafiq şəkildə planlaşdırmasında onlara dəstək verilməsi
- “Road-Show” planlaşdırılmasında və həyata keçirilməsində, eyni zamanda potensial investorların müəyyən edilməsində DM-lərlə birgə işlərin aparılması.

3. İstiqrazların real emissiya prosesinə nəzarət edilməsi

- Bazar iştirakçılara münasibətdə bitərəfli və şəffaflıq prinsiplərinin pozulmaması nəzərə alınmaqla istiqrazların kupon dərəcələrinin adekvat dərəcədə müəyyən edilməsində və tələb olunan qayda və prosedurlara əməl olunmasında DM-lərə lazımı köməyin göstərilməsi.

4. Emissiya sonrası nəzarət

- DM-lərə davamlı dəstəyin verilməsi və normativ məlumat açıqlamalarının hazırlanmasında, eləcə də əlavə emissiya/uzadılmaların planlaşdırılmasında dəstəyin göstərilməsi
- Proqram fəaliyyətinin izlənilməsi, maraqlı tərəflərdən rəy toplanması və gələcək buraxılışlar üçün toplanan təcrübənin sənədləşdirilməsi.

Əsaslandırma

- Azərbaycanda DM-lərin əsas maliyyələşmə mənbəyi əsasən dövlət büdcəsi ayırmalarının və bank kreditlərinin üzərində qurulur, halbuki bir çox inkişaf etməkdə olan və inkişaf etmiş ölkələr öz kapital bazarlarını DM-lər üçün əlverişli maliyyə mənbəyinə çeviriblər
- Aktiv korporativ istiqraz bazarı investorların kapital bazarlarına cəlb edilməsi üçün çox zəruridir
- Bir çox ölkələrdə əhəmiyyətli paya sahib olan DM-lərin istiqraz buraxılışı korporativ borc bazarının inkişafının əsasını qoymuşdur.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- Müvafiq DM-in istiqraz buraxılışına hazırlıq dərəcəsi
- Müvafiq DM-in istiqraz buraxılışına üstünlük vermə istəyi
- Müvafiq DM-in kapital bazarı tələbi əsasında formalaşan istiqraz faiz dərəcəsinə münasibəti.

Gözlənilən təsir

- DM istiqrazlarının həcmində proqnozlaşdırıla bilən artım potensialı: **1,3 mlrd. AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 2.** İstiqrazlar üzrə institusional investor bazasının kapital bazarları və investisiya məhsulları barədə məlumatlılığının artırılması.

2

İstiqrazlar üzrə institusional investor bazasının kapital bazarları və investisiya məhsulları barədə məlumatlılığının artırılması

- 1. İnstitusional investorların kapital bazarları gözləntilərinin araşdırılması və yatırım fəaliyyətlərində zəruri dəstəyin göstərilməsi**
 - Hər investor qrupu ilə əlaqə saxlamaqla onların yerli istiqraz bazarına marağını artırma biləcək faktorların müəyyən edilməsi
 - **Banklar:** İstiqraz bazarına cəlb etmək üçün əsas stimullar
 - **Sığorta şirkətləri:** İstiqraz məhsullarına investisiyalar barədə məlumatlılığının artırılması
 - **Qeyri-maliyyə şirkətləri:** Böyük, nağd pul hərəkəti müsbət olan şirkətlərin pul vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə məşğul olan maliyyə komandalarına dəstək; istiqraz bazarı, ondan faydalanma istiqamətində təlimlərin verilməsi
 - **Digər institusional investorlar:** İstiqraz bazarlarına yatırım etmələri üçün əsas həvəsləndirici faktorların araşdırılması.
- 2. İnstitusional investorlarla məlumat mübadiləsinin qurulması**
 - İnstitusional investor məlumatlılığının artırılması üçün banklar, sığorta şirkətləri, aktivlərin idarə olunması şirkətləri (potensial olaraq), pensiya fondları, ianə fondları, iri biznes qurumları daxil olmaqla bütün institusional investorlarının məlumat bazasının yaradılması
 - Zəruri və faydalı bazar məlumatlarının və kapital bazarlarına sərmayə imkanları yeniliklərinin institusional investora mütəmadi olaraq çatdırılması.

Əsaslandırma

- Qlobal təcrübədə istiqraz bazarına sərmayə həcmində böyük hissəsi institusional investorlar tərəfindən yatırılır.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- İnstitusional investorlar üçün cəlbedici istiqraz gəlirliliyinin dərəcəsi
- İnstitusional investorların xəzinə vəsaitlərinin idarə edilməsi üçün tələb oluna bilən normativ tələb və prosedurlar.

Gözlənilən təsir

- Proqnozlaşdırıla bilən institusional investor potensialı: **2,5 mlrd AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 1.** Dövlət Müəssisələrinin (DM) istiqraz buraxılışlarının artımının təşviq edilməsi.

Korporativ istiqraz buraxılışlarının təşviqi

1. Korporativ sektorla davamlı əlaqələrin qurulması

- Korporativ sektorun və yerli maliyyə sisteminin perspektivlərindən irəli gələn faydaları və bu istiqamətdə BFB-nin təmin edə biləcəyi dəstəyi əhatə edən yazılı/şifahi məlumatlandırmaların aparılması
- İstiqraz buraxılışı potensialı yüksək olan özəl müəssisələrinin qarşılaşdığı normativ və prosedur maneələrinin araşdırılması və həlli yollarının tapılmasında dəstək göstərilməsi.

2. İstiqraz buraxılışları dövründə zəruri dəstəyin göstərilməsi

- İstiqraz buraxılışı prosesini başlatmış müəssisələrin maliyyələşmə ehtiyacları əsasında uğurlu emissiya nəticələrinin əldə olunması üçün müvafiq istiqamətləndirmələrin və məsləhətlərin verilməsi (bazar iştirakçılarında münasibətdə bitərəflik və şəffaflıq prinsiplərinin pozulmaması nəzərə alınmaqla)
- İstiqrazların kupon dərəcələrinin adekvat dərəcədə müəyyən edilməsində və tələb olunan qayda və prosedurlara əməl olunmasında DM-lərə lazımı köməyin göstərilməsi.

4. Emissiya sonrası nəzarət

- İstiqraz buraxılışını həyata keçirmiş özəl müəssisələrə davamlı dəstəyin verilməsi və normativ məlumat açıqlamalarının hazırlanmasında, eləcə də əlavə emissiya/uzadılmaların planlaşdırılmasında dəstəyin göstərilməsi
- Proqram fəaliyyətinin izlənilməsi, maraqlı tərəflərdən rəy toplanması və gələcək buraxılışlar üçün toplanan təcrübənin sənədləşdirilməsi.

Əsaslandırma

- Bir çox inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan bazarlarda özəl müəssisələr maliyyələşmə üçün müntəzəm olaraq yerli kapital bazarlarından istifadə edirlər; bu da əhəmiyyətli şəkildə korporativ borc bazarının həcmi artırır
- Korporativ istiqraz bazarlarının inkişafı öncəliklə iri özəl müəssisələrin buraxılışları ilə səciyyələnir.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- Özəl müəssisələrin istiqraz buraxılışlarına hazırlığı və məlumatlılığı
- Özəl müəssisələrin təklif etmək istədikləri istiqraz kupon dərəcələrinin investor tələbi ilə uyğunluğu.

Gözlənilən təsir

- Korporativ istiqrazların həcmində proqnozlaşdırıla bilən artım potensialı: **1,5 mlrd. AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 2.** İstiqrazlar üzrə institusional investor bazasının kapital bazarları və investisiya məhsulları barədə məlumatlılığının artırılması
- **Təşəbbüs 4.** Fərdi investorlar üçün maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi.

Fərdi investorlar üçün maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi

1. Maarifləndirmə tədbirlərinin formalaşdırılması, planlanması və həyata keçirilməsi

- Fərdi investorların yerli istiqraz bazarına cəlb edilməsinin stimullaşdırılması üçün ekspertlər, kapital bazarının vasitəçiləri və banklar arasında sorğuların keçirilməsi, investor maraqlarını əhatə edəcək təqdimatların və məlumat kitabçalarının hazırlanması
- Hədəf auditoriyasının və tədbir formatlarının müəyyənləşdirilməsi (sənaye sahələri, istiqraz məhsulları barədə məlumatlandırma və s.)
- Maarifləndirmə - media kampaniyalarının planlaşdırılması və icrası.

2. Nəticələrin izlənməsi

- Maarifləndirmə tədbirləri sonrası təqib fəaliyyətlərinin həyata keçirilməsi
- Effektivliyin qiymətləndirməsi üçün rəylərin toplanması və investorların kapital bazarı davranışlarının izlənməsi.

Əsaslandırma

- Fərdi investorların portfelində xarici istiqrazların payı yerli korporativ istiqraz həcmindən iki dəfə çoxdur. Maarifləndirmə tədbirləri yüksək gəlirli investorların yerli istiqrazlara marağının artırılmasına xidmət edir.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- Fərdi investorların maarifləndirmə tədbirlərində iştirak marağı (stimullaşdırılması).

Gözlənilən təsir

- Proqnozlaşdırıla bilən fərdi investor potensialı: **280 mln AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 1.** Dövlət Müəssisələrinin (DM) istiqraz buraxılışlarının artımının təşviq edilməsi
- **Təşəbbüs 3.** Korporativ istiqraz buraxılışlarının təşviqi.

Səhm bazarı üzrə təşəbbüslər

	Təşəbbüs	Təsir dairəsi	Bazar üzrə təxminlər ¹
5	Fərdi investorların səhm bazarında iştirakının asanlaşdırılmasına yönəldilmiş işlərin aparılması	Fərdi investorların kapital bazarlarında iştirakı	Fərdi investorlar tərəfindən əlavə səhm investisiyalarının proqnozlaşdırıla bilən həcmi : 165 mln AZN
6	Özəl müəssisələrin İlkin Kütləvi Təklif (İKT) çıxışlarına həvəsləndirilməsi	Özəl sektorun kapital bazarlarında iştirakı	Özəl müəssisələrin səhm bazarı kapitalizasiyasının proqnozlaşdırıla bilən artımı: 500 mln AZN
7	İKT Akselerator Proqramının işə salınması	Özəl sektorun kapital bazarlarında iştirakı	Özəl müəssisələrin səhm bazarı kapitalizasiyasının proqnozlaşdırıla bilən artımı: 500 mln AZN

¹Bazar təxminləri Bakı Fond Birjası tərəfindən proqnozlaşdırılan sərmayə və emissiya həcmələrini göstərir. Həmin nəticələrin əldə olunması ümumi makroiqtisadi vəziyyətdən və biznes konyukturasının, eləcə də bütöv yerli və regional maliyyə bazarlarının təsirindən asılı olaraq dəyişə bilər. Bu səbəbdən göstərilən həcmələri əldə olunması hazırkı strateji inkişaf planının hədəfləri kimi anlaşılmamalıdır.

Fərdi investorların səhm bazarında iştirakının asanlaşdırılmasına yönəldilmiş işlərin aparılması

1. Kommersiya bankları və investisiya şirkətlərinə investisiya xidmətləri göstərə bilmələri üçün zəruri dəstəyin göstərilməsi

- Investisiya şirkətləri, kommersiya bankları və onların onlayn/mobil kanalları vasitəsilə rahat investisiya hesablarının açılması işlərinin dəstəklənməsi
- BFB-nin bazar- texniki infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi: bankların, kapital bazarları vasitəçiləri və MDM-in texniki sistemləri ilə sinxronlaşdırmanın aparılması.

2. Banklar və investisiya şirkətləri ilə birlikdə ümummilli kapital bazarlarında maliyyə savadlılığının artırılmasına yönəldilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi

- Kapital bazarları üzrə asan başa düşülən məlumat materiallarının və media məzmunlarının hazırlanması
- Məlumat materiallarının yayılması üçün kommersiya bankların və investisiya şirkətlərinin kommunikasiya və marketinq kanalları ilə birgə fəaliyyətin aparılması.

3. Əhalinin nisbətən maliyyə cəhətdən daha savadlı təbəqələri arasında investisiya hesablarının açılması kampaniyalarının təşviq edilməsi

- Investisiya hesablarının açılması kampaniyalarının planlaşdırılması:
 - **Listinqdə olan şirkətlərlə:** onların işçi heyəti ilə (işçi heyəti şirkət səhmlərinin ilkin potensial investorları ola bilər) birgə investisiya-məlumatlandırma görüşlərinin aparılması
 - **Ali təhsil müəssisələri ilə;** universitet tələbələrinə demo və real hesabların açılmasının təşviqi.

Əsaslandırma

- Kapital bazarlarının müəyyən bir yetkinlik səviyyəsində fərdi investorların genişləndirilməsi ümummilli maliyyə inklüzivliyini dəstəkləmək və bazar dərinliyini artırmaq üçün vacib faktorlardandır
- Dünya təcrübəsində fərdi investorların maarifləndirilməsi və yüksək ixtisaslı işçilərin maliyyə savadlılığını təmin etmək üçün şirkətlərlə əməkdaşlıq edilməsi fond birjalari arasında geniş yayılmış təcrübədir.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- Yerli səhm bazarı dinamikasının zəifliyi başlanğıc mərhələdə fərdi investor marağına neqativ təsir göstərə bilər
- İnstitusional investorlar tərəfindən yaradılan müəyyən bir bazar dərinliyi olmadan, fərdi investor fəaliyyəti spekulativ nəticələrə səbəb ola bilər ki, bu da investorların maraqlarının müdafiəsinə mənfi təsir göstərə bilər.

Gözlənilən təsir

- Fərdi investorlar tərəfindən əlavə səhm investisiyalarının proqnozlaşdırıla bilən həcmi: **165 mln AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 6.** Özəl müəssisələrin İlkin Kütləvi Təklif (İKT) çıxışlarına həvəsləndirilməsi.

6 Özəl müəssisələrin İlk Kütəvi Təklif (İKT) çıxışlarına həvəsləndirilməsi

1. Listing Məsləhət Proqramının 2.0 (LMP) işə salınması

- Proqramın listingin bütün aspektlərini əhatə etdiyinə əmin olmaq üçün, şirkətlərin maliyyə işçilərinin təlimi, İKT-yə hazırlığın yoxlanılması, müraciət, anderrayter və market-meyker müqavilələrinin bağlanması, marketing və kommunikasiya dəstəyi

2. İKT üçün potensial namizəd olan şirkətlərin müəyyən olunması

- Böyük və orta həcmli şirkətlərin məlumat bazasınının yaradılması
- İKT-yə uyğunluğun qiymətləndirilməsi üçün mövcud bazada şirkətlərin kənar təhlilinin aparılması.

3. Marketing və kommunikasiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi

- Əsas potensial investorları və geniş ictimaiyyəti məlumatlandırmaq üçün proqrama daxil olan şirkətlər və investisiya şirkətləri ilə birlikdə kommunikasiya yönümlü işlərin aparılması
- Təkrar bazar ticarətinin marketing və kommunikasiya kanalları üzərindən dəstəklənməsi.

Əsaslandırma

- DM-lərin İKT-ləri kimi, böyük şirkətlərin (xüsusən maliyyə sektoru) İKT-ləri kapital bazarlarının inkişafına aparan əsas yollardan hesab olunur.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar :

- Potensial İKT emitentlərinin hazırkı payçılarının kütləvi təklif etməyə həvəsləndirilməsi
- Gözlənilməz neqativ bazar konyukturasının İKT layihələrinə potensial mənfi təsiri.

Gözlənilən təsir

- Özəl müəssisələrin səhm bazarı kapitalizasiyasının proqnozlaşdırıla bilən artımı: **500 mln AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 5.** Fərdi investorların səhm bazarında iştirakının asanlaşdırılmasına yönəldilmiş işlərin aparılması.

7 İKT Akselerator Proqramının işə salınması

1. Akselerator proqramının təşkil olunması

- Proqramın birgə həyata keçirilməsi üçün Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müxtəlif Ticarət Palataları, KOBİA və s. kimi qurumlarla tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulması

2. Namizəd şirkətlərin müəyyən edilməsi

- Yaradılmış şirkət məlumat bazasından və iri korporativ şirkətlərdən aşağı dövriyələrə malik olan, lakin kifayət qədər maliyyə dayanıqlığı və potensial artım imkanları nümayiş etdirən şirkətlərin müəyyənləşdirilməsi
- Proqramın geniş kütləyə çatdırılması üçün ölkədaxili kommunikasiya planının hazırlanması.

3. Proqramın davamlı dəstəklənməsi

- İri şirkətlər üçün nəzərdə tutulmuş İKT alətləri dəstindən istifadə edərək potensial şirkətlər üçün inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi və kapital bazarlarına çıxış planlarının hazırlanmasında dəstək göstərilməsi.

Əsaslandırma

- İKT Akselerator Proqramları kapital bazarları yetkin olan bir çox ölkələrdə effektiv təşəbbüs kimi istifadə edilmişdir ki, bu da nəticədə aşağıdakılara gətirib çıxarmışdır:
 - İvestorlar üçün diversifikasiyanı təmin etmək məqsədilə həm maliyyə mənbəyi, həm də uyğun emitent kimi kapital bazarlarından istifadə etməyə uyğun gələn şirkətlərin dəstəklənməsi
 - Bu şirkətlərin listinginin optimallaşdırılması və sürətləndirilməsi.

Nəzərə alınması gərəkən faktorlar

- İKT akselerator proqramına cəlb edilməsi üçün şirkətlərin həvəsləndirilmə mexanizmləri.

Gözlənilən təsir

- Özəl müəssisələrin səhm bazarı kapitalizasiyasının proqnozlaşdırıla bilən artımı: **500 mln AZN.**

Qarşılıqlı birgə təşəbbüs

- **Təşəbbüs 5.** Fərdi investorların səhm bazarında iştirakının asanlaşdırılmasına yönəldilmiş işlərin aparılması.

Təşkilati transformasiya istiqamətləri

2024-2026 İnkişaf Strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi 3 əsas yönümdən təşkilati transformasiya tələb edir

1 Təşkilati struktur & Korporativ idarəçilik

- Təşkilati strukturun yenilənməsi
- Daxili komitələrin iş qaydalarına və tərkibinə baxılması və yenilənməsi
- Peşəkar kadrların cəlb edilməsi və mövcud kadr bazasının bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi
- Əsas fəaliyyət göstəriciləri (KPI) əsaslı fəaliyyətin qiymətləndirilməsi sisteminin yaradılması

2 Rəqəmsallaşma & IT İnfrastrukturunu

- Birja ticarət sisteminin və onun modullarının tam tətbiq olunması mərhələsinin yekunlaşdırılması
- Yeni dinamik və istifadəçi yönümlü veb sahifənin hazırlanması
- Dataların kommersiya (data vendor) istiqamətli satışının təşkili
- Ticarət məlumatlarının saxlanması üzrə vahid databazanın yaradılması
- Daxili proseslər üzrə rəqəmsallaşma

3 Risklərin İdarə edilməsi

- Yeni təşkilati struktur çərçivəsində risklərin idarə edilməsi sisteminin qurulması
- Risk idarəçiliyi sisteminin aktiv fəaliyyətinin başlandırılması və önleyici tədbirlərin görülməsi